

Yanlış Bilinen Kapitalizm

The Politically Incorrect Guide to Capitalism

Robert P. Murphy

Çeviren: **Burak Ertaştan**

ISBN: 978-605-9823-47-0

Liberte Yayınları® / 232

2. Baskı: Ağustos 2021; 1. Baskı: Ağustos 2019

© 2019, Liberte Yayınları®

© 2007, Robert P. Murphy

Published by arrangement with Regnery Publishing.
Regnery Yayıncılık ile yapılan anlaşmaya dayanarak yayınlanmıştır.
Regnery Publishing, Inc., One Massachusetts Avenue, NW, Washington,
DC 20001 | www.regnery.com

Tüm hakları saklıdır. Tamamı veya herhangi bir parçası, hiçbir şekilde fotokopiyle veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Yayınevimiz bunu yapanlar ve buna teşebbüs edenler hakkında kanunî takibat yaptırma hakkına sahiptir.

Yayın Koordinatörü: **Özlem Çağlar Yılmaz**

İç Tasarım: **Ayyüce Dalkılıç – Yavuz Selim Erfidan**

Kapak Tasarımı: **Mesut Koçak**

Baskı: **Bizim Büro Matbaacılık**

Adres: Zübeyde Hanım Mah., Sedef Cad., No: 6/A, İskitler, Altındağ, Ankara

Telefon: (312) 229 99 28 | Faks: (312) 229 99 29 | Sertifika No: 42488

LiBeRtE
yayıncılık

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-posta: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 16438

Liberte Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Robert P. Murphy

Robert P. Murphy, Texas Tech Üniversitesi bünyesindeki Free Market Institute'de (FMI, Serbest Piyasa Enstitüsü) yardımcı doçent olarak görev yapmaktadır. İktisat yüksek lisansını ve doktorasını, sırayla, Hillsdale College ve New York University'de yapmıştır.

Texas Tech University'e geçmeden önce, Hillsdale College'de ders vermiş, New York University'de misafir akademisyen, Laffer Associates şirketinde analist ve the Pacific Research Institute'de kıdemli akademisyen olarak görev almıştır. Halen Institute for Energy Research'da kıdemli iktisatçı, Fraser (Kanada) ve Mises Enstitülerinde kıdemli akademisyen ve Independent Institute'da araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Çok sayıda akademik makale ile enerji politikasıyla ilgili araştırmaya imza atmış olup, güncel konularda yazdığı, meslekten olmayanların da anlayabileceği yüzün üzerinde yayını ve kitabı bulunmaktadır. Son kitabı *Choice: Cooperation, Enterprise, and Human Action* (Tercih: İşbirliği, Teşebbüs ve İnsan Eylemi) Independent Institute tarafından 2015 yılında yayınlanmıştır. Yazarın son dönem çalışmaları, iklim değişikliğinin ekonomik etkileri ile asgari ücretin sonuçları üzerine yoğunlaşmaktadır.

Murphy'nin diğer kitapları 1929 Büyük Buhranı hakkında yazdığı *The Politically Incorrect Guide to the Great Depression and the New Deal* ile, lise öğrencileri için kaleme aldığı *Lessons for the Young Economist* (Genç İktisatçıya Dersler) isimli okul kitabıdır. Yazar Tom Woods ile birlikte, internet üzerinden yayın yaptıkları ContraKrugman isimli haftalık programda, the New York Times'ın iktisatçı köşe yazarı Paul Crugman'ın görüşlerini alternatif bir iktisadî bakışla eleştirmektedir.

Bu kitap abone olduğu Conservative Chronicle dergisini okuyarak ve her gün Rush Limbaugh'u dinleyerek serbest piyasa kapitalizmine ilgi duymamı sađlayan babama ithaf edilmiřtir.

İÇİNDEKİLER

Takdim	13
Taş Kalpli Bir Kapitalist misiniz? Testi Çözün ve Görün	15
1 Kapitalizm, Kâr ve Girişimciler	17
Kapitalizm Ne Menem Bir Şey ki?	18
<i>Laissez-faire</i> Regülasyona Karşı	18
Açlıktan Ölme Hürriyeti mi?	19
Kitleler İçin Kitlesele Üretim.....	20
Üretimde "Anarşi"ye Karşı Merkezî Planlama.....	21
Soğuk Savaşı Kazandık! Ya da Öyle mi (Kazandık mı)? ..	22
Notlar	25
Okuma Önerileri.....	25
2 Fiyat, Haktır (Tanımı İtibariyle)	27
Fiyatlar Birer İşarettir	27
"Büyük Petrol Şirketleri" Üzerinde Koparılan Yaygaralar	28
Petrol Tükenirken.....	30
Kira Kontrolü (veya Komşuluk Nasıl Yok Edilir?).....	31
Okuma Önerileri.....	35
3 Emek Ağrısı	37
Beyzbol Oyuncuları Öğretmenlerden Daha Çok Kazanıyor! Hani Bizim Önceliklerimiz?	37
Kötü CEO'lar da Büyük Paraları Hak Eder	41
Çocuk İşçiliği Kanunlarına Lüzum Yok.....	43
Asgarî Ücret (ya da İşsizlik Nasıl Yaratılır?).....	45
Sendikalar Çalışanlara Zarar Verir	47
Bırak da Biraz Dinleneyim!.....	49
Okuma Önerileri.....	50

4 Ayrımcılık Karşıtı Kanunlara Muhalif Tutum	51
Serbest Piyasa "İrk Gözetmez"	52
İş Hayatında Ayrımcılık Kötüdür	53
"Ayrımcılık Yapan" Müşteri	54
Özel Mülkiyet ve Örgütlenme Özgürlüğü	56
Pozitif Ayrımcılıkta "Pozitif" Hiçbir Şey Yok	57
Ne Yani, Her Şey Dört Dörtlük mü?	59
Notlar	63
Okuma Önerileri	63
5 Kölelik: Kapitalizmin mi Devletin mi Eseri?	65
Kölelik Devlet Himayesinde	66
Kölelik, Devlet Müdahale Etmeden Önce de Azalıyordu	67
Kölelik: Evet, Gayri Ahlakî Fakat Aynı Zamanda da Etkin Değil!	67
Kölelerin Yükselen Fiyatı	70
Kölelik Etkin Değilse, Niye Yaşadı?	71
Notlar	72
Okuma Önerileri	72
6 Kapitalizm Çevreyi Nasıl Korur?	73
Gergedanlar İneklere Karşı	74
Kimin İçin Koruma?	75
Gün Ola, Harman Ola	77
Son Bahis: Ehrlich Bombaları	78
Geri Dönüşüm mü Çöp mü?	79
Aktivist Devletin Yarattığı Kirlilik	83
Notlar	85
Okuma Önerileri	85
7 Güvenliği Sağlamak: Piyasa mı Büyük Birader mi?	87
Her Zaman Bir Maliyet... Vardır	88
Piyasa Güvenliği	89
Regülatörler: Üçüncü-taraf Garantörler	92
Evde Bir Doktor mu Var?	96

Asayiş Sokaklara Hâkim Kılmak.....	98
İyi Niyet ve Ölümcül Sonuçları	100
Notlar	105
Okuma Önerileri.....	105
8 Borçları Ödemek	107
Bütçe Açıkları Enflasyona Sebep Olmaz.....	108
Bütçe Açıkları Özel Yatırımları Küstürür.....	108
Vergileri Yükseltenler "Mesuliyet Sahibi" Değildir.....	109
Torunlarımıza Yük mü Olalım?.....	110
Reagan'ın Sicili.....	111
Clinton'un Bütçesi.....	112
Notlar	113
9 Para ve Bankacılık	115
Takas (Barter) Barbarlıktır.....	116
Parayı Kimse İcat Etmedi.....	118
Devlet Katından Geliyoruz, Yardım Etmek İçin Buradayız.....	120
Daha Çok Para Basmak Fiyatları Yükseltir.....	121
Bankacılığın Temelleri.....	123
"Vahşi" Bankacılık	124
Notlar	127
Okuma Önerileri.....	127
10 Büyüme Sancısı	129
Ekonomik Dalgalanmalar: Devletin Bir Lütfu.....	130
"İlerlemeci" Herbert Hoover	133
Buhran, Yeni Düzen Sayesinde Atlatılmadı	137
Bizi Buhran'dan II. Dünya Savaşı mı Çıkarıdı?	139
Parçaların Toplamı, Bütünü Vermez.....	141
Devletin Harcadığı Her Kuruş, Kazanılmış Bir Kuruştur.....	145
Notlar	147
Okuma Önerileri.....	148

11 Ekmek ve Goygoyculuk:	
Popüler Devlet Programları	149
NASA: Gereksiz yere tehlikeli	150
Uzay: Özel Sektör İçin Fazla mı Büyük?	153
Kapitalistler: Sadece Para Peşinde mi?	155
Lydon B. Johnson'ın (LBJ) Vergi Mükellefleriyle Savaşı..	156
Kutsal Sosyal Güvenlik	160
Notlar	162
Okuma Önerileri.....	162
12 Devleti Bir İşletme Gibi Çalıştırmak	163
Bürokrasiye Karşı Kâr	164
Amtrak	166
Kötü Hizmet Almaktan Pişmanlık.....	168
Fakat En Azından Posta İdaresi Kendine Yetiyor!.....	169
Kamu Hizmetleri (Malları).....	171
Kaliforniya'da Elektriği Serbestleştirmeyi Denemediler mi ki?	171
Trafikte Bunalan Hükümet.....	172
Notlar	173
Okuma Önerileri.....	173
13 Rekabet İhlâllerinde (Antitröstlerde) Federal Memurlara Güvenmek	175
Hırsız Baronlar (Patronlar) Efsanesi	176
Standart Oil'in İçler Acısı Hâli	178
Rekabeti İhlâl Dâvâsı.....	181
Microsoft Dâvâsı	183
Notlar	185
Okuma Önerileri.....	200
14 Ticaret Savaşları	187
Tarifeler, Amerikalılara Yüklenmiş Vergilerdir	188
İstihdamı Korkutmak mı?	189
Klasik Bilgelik	192
Ticaret Açığının Kötü Şöhretine Son Veriyoruz.....	194

Ticaret Açığı: Parayı Takip Et	197
Notlar	199
Okuma Önerileri.....	199
15 Küresel Köyde Para Kazanmak	201
Bir Kriz İmal Etmek	202
Fason Üretim İstihdam Kaybına mı Yol Açıyor?	203
Fason Üretim Amerika'yı Zenginleştiriyor	205
Yüksek Teknoloji Sektörü: Bir Başka Sahte Kriz	208
Sermaye İhracı Harika Bir Fikirdir.....	212
Dünya Hükümeti Adına Yardım Etmek İçin Buradayız..	214
Notlar	216
Okuma Önerileri.....	217
16 Yatırımcı Sınıfı: Başka Bir Değişle Siz ve Ben	219
Faiz: Tez Gelen, Geç Gelenden Evlâdır	220
Aracıların Önemi	222
İleri Görüşlü Spekülatör.....	224
Vadeli İşlemler ve Diğer Türevler: Herkes Yeteneğine Göre.....	226
Zordaki Şirketlerin Avcıları.....	229
Okuma Önerileri.....	230
Serbest Piyasayı Anlamak İçin On İki Adımlık Bir Plan	231
Teşekkür Notu	233
Dizin	235

Takdim

KENDİSİNİN VE MENSUBU OLDUĞU TOPLUMUN MARUZ kaldığı, hatta bir bütün hâlinde dünyanın başına musallat olan sorunların temelinde kapitalist ekonomik sistemin yattığını düşünenlerin sayısı hayli fazla.

Yaygın kanaate göre enflasyon, işsizlik, gelir dağılımında adaletsizlik, pahalılık, fakirlik, ırk, renk ve cinsiyet başta olmak üzere her türden ayrımcılık, çevre kirliliği ve iklim değişikliği kapitalizmin dünyanın başına sardığı sorunlardan sadece bazıları. Bu düşünce birkaç bakımdan hatalı, bir o kadar da hakkaniyetsiz.

Evvelâ kapitalizmin sıradan insanın refahında meydana getirdiği olağanüstü artış görmezden geliniyor. Günümüzde ekonomik olarak en alt kademedeki bulunan insanların bile hayat seviyesi, birkaç yüzyıl öncesinin sultanlarından, krallarından ve prenslerinden çok daha yüksekte ise bunu çok büyük ölçüde kapitalizme borçlu olduğumuzu unutuveriyoruz.

Kapitalizme yapılan bir diğer haksızlık, son yüz yıllık süreçte iktisadî hayatın veçhelerini belirleme gücünü aşama aşama ve

devlet lehine kaybettiği halde hem ekonominin hem belli bir sektörün ürettiği bütün negatif sonuçlardan kapitalizmin sorumlu tutulması. Bu, kapitalizm asla negatif sonuçlar üretmez anlamına gelmiyor. Daha ziyade devletin ve regülasyonların sebep olduğu olumsuzluklar da kapitalizme mal ediliyor anlamına geliyor.

Robert P. Murphy kapitalizmle ilgili yanlış bilinenleri teknik ve teorik açıklamalar yerine gündelik hayattan örnekler vererek çürütmeyi denediği bu kitabını resmîyetten uzak, adeta bir sohbet havası içinde kaleme almış. Murphy'nin samimi üslubunu çeviriye de yansıtmaya gayret ettim.

Elinizde tuttuğunuz eser, kitap boyutundaki ilk tercümem. Bu-laşmayı aklımdan bile geçirmediğim bir alana, tercüme işine, pek çok kişi gibi ben de Atilla Yayla hocamızın teşvik ve yönlendirmesiyle girdim. Her zaman yanımda hissettiğim desteği olmasa asla cesaret edemezdim. Güveni ve desteği için teşekkürü bir borç biliyorum.

Her türlü talep ve önerime anlayışla yaklaşan Özlem Çağlar Yılmaz ile kitabın yayına hazırlanmasında emeği geçen Liberte çalışanlarına da teşekkür ediyorum.

Burak Ertayan
Üsküdar, 2019

Taş Kalpli Bir Kapitalist misiniz? Testi Çözün ve Görün

Bir işçiye ne kadar ödeme yapılmalı?

- Yaptığı işin toplum açısından önemine bağlı olarak değişen ölçülerde.
- Ailesinin geçimini sağlamaya yetecek kadar.
- Tam da, işi bıraktırmayacak kadar.

Bir işletme, mamüllerine ne kadar fiyat biçmeli?

- Sadece maliyetleri karşılayacak kadar.
- Endüstrideki istihdamı yüksek tutmaya yetecek kadar.
- Olabilecek en yüksek fiyatı.

Bir araba üreticisi olsanız, ürününüz her yıl kaç ölüme sebep olurdu?

- Tabii ki sıfır!

- b. Açıkçası, olabildiği kadar az -amaç, arabaları en güvenli ulaşım şekline getirmek olmalı.
- c. Hangi sayıdaki ölüm, işletmenize en çok para kazandıracaksa, o kadar.

Bir resepsiyon görevlisi alacaksınız. Adaylardan biri etkin (iş biliyor), diğeri ise gösterişli. Hangisini seçmelisiniz?

- a. Etkin olanı.
- b. Gösterişli olanı.
- c. Düşük verimliliğini telafi edecek ölçüde yeni (ekstra) iş yaratacak kadar cazibeliyse gösterişli olan tutarım. Aksi halde, işi bileni tutarım.

Reklamlar hakkındaki düşünceniz nedir?

- a. Nefsanî güdü ve önyargularımızı tatmin etmek için beynimizi yıkamaya çalışan şirketlerin sinsice bir hamlesidirler.
- b. Çoğunlukla zekidirler, bilhassa Super Bowl* süresince. Fakat genel olarak sıradan ve bunaltıcıdır.
- c. Hedef kitlenizi doğru belirlediğiniz müddetçe, satışları artırmanın iyi bir yolu olabilirler.

Yukarıdaki sorulardan üçünde (c)'yi işaretlediyseniz, taş kalpli bir kapitalist olabilirsiniz. Öyleyseniz, neşeyle şarkı söyleyip koşturun. Göreceğimiz üzere, ne kadar çok taş kalpli kapitalistimiz ve ne kadar az bürokrat kuğumuz varsa bu -herkes açısından- çok daha iyi olacaktır.

---

* Amerikan Futbol Ligi'nde her yıl oynanan şampiyonluk maçına verilen ad (ÇN).

1 | Kapitalizm, Kâr ve Girişimciler

BUGÜNLERDE HERKESİN bir gündemi var. Feminisler "eşit işe, eşit ücret" talep ediyor. Çevreciler dünyayı sınaî yıkımdan kurtarmak istiyor. Sosyal bilimciler, toplumu "rasyonel" temeller üstüne yeniden inşa etmek istiyor. Tabii bilimciler, biyo-çeşitliliği artırmak ve alternatif enerji kaynakları geliştirmek istiyor. Tüketici haklarını savunan gruplar, ürün güvenliğini artırmak istiyor. Maneviyatçılar/ahlâkçılar (*moralists*) emtialaşmayı kötülüyor. Ludistler* geçmişin basit tarım toplumunu özliyor. Aralarındaki farklar bir yana [bırakılırsa], bütün bu grupların tek ortak hissiyatı, kapitalizme duydukları *nefret*'tir.

Tahmin eder miydiniz?

- "Kapitalizm" kelimesi, köken itibariyle Marksisttir.
- Hiçbir ekonomik sistem, hayat standartlarını sürekli bir şekilde yükseltmekte kapitalizmden daha başarılı olamamıştır.
- Kâr, kaynakların etkin bir şekilde kullanıldığına dalâlet eder.

* Makinaların insanları işsiz bıraktığı iddiasındaki teknoloji karşıtı akım (ÇN).

Kapitalizm Ne Menem Bir Şey ki?

Kapitalizm, insanların özel mülkiyetlerini dışarıdan gelen bir müdahale olmaksızın özgürce kullanabildikleri bir sistemdir. Bu nedenledir ki hür teşebbüs (veya serbest piyasa) sistemi olarak da bilinir; zira insanlara seçme özgürlüğü tanır. Kendi işlerini seçme özgürlüğü, ürünlerini istedikleri fiyata satma özgürlüğü ve en yüksek değer atfettiği ürünler arasında seçim yapma özgürlüğü.

ABD'de, çoğumuz kapitalizmi veri kabul ederiz. Fakat sosyalist bir idarede yahut diktatöryal bir sistemde işler, yetkili mercilerce takdir edilir. "Güdümlü" ekonomilerde fiyatlar tespit edilebilir, ithalat ve ihracat kotaları dayatılabilir. Sosyalist ülkelerin çoğunda, özel mülkiyet hakkı hiç yoktur: Her şey "halk"ın yararına devlet tarafından sahiplenilmiştir ya da kamulaştırılabilmektedir.

*Laissez-faire** Regülasyona Karşı

ABD'nin "kapitalist" sistemi, sözgelimi Norveç'teki "kapitalist" sistemden elbette farklı. Kaldı ki Amerika'nın bugünkü kapitalist sistemi, 1900 yılındaki hâlimden de farklı. Bir ülke, özel mülkiyet [rejimine] sahip olup, belli oranda iktisadî serbesti tanıyabilir, fakat bu serbestiyi ağır devlet regülasyonlarıyla sınırlandırabilir de.

Hâlihazırda kapitalizmi eleştirenler, hürriyetten korkuyorlar –insanların kendi iktisadî meselelerine kendilerinin karar verebiliyor olmalarının sonuçlarından ve regüle edilmemiş piyasanın kendi yolunda ilerlemesinden korkuyorlar. Regülatörlerin ve bürokratların, münferiden gönüllü muamelelerde bulunan özel şahıslardan (*private citizens*) daha iyi bildiklerini düşünüyorlar. Bu kitapta, bu korkuların ne kadar mesnetsiz olduğunu göster-

* 18. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan ve ekonomiye müdahale edilmemesini öneren fikir akımı olan Fizyokratların başlıca sloganlarından biri. "[Kendi hâline] bırakınız, yapsınlar" anlamına geliyor (ÇN).

mek için "saf" kapitalizmi inceleyeceğiz; her ne kadar bugün o [saf] hâliyle var olmasa da.

Açlıktan Ölme Hürriyeti mi?

Kapitalizmi eleştirenler "Evet, bir piyasa ekonomisinde işçilerin 'işlerini seçme özgürlüğü' vardır" itirafında bulunacak, fakat "Peki n'olmuş? İşçilerin kaderi, işverenlerin insafına kalmış" diye de ekleyecektir.

Sizin tercih şansınızın, işverenin rakiplerinin olduğu ve yapabileceği en büyük fenalığın size yaptığı ödemeyi kesmek olacağı bir serbest piyasada bir girişimcinin insafına kalmak, arkasındaki devlet gücüyle sizin adınıza tercihler yapan bir bürokratin insafına kalmaktan şüphesiz ki daha iyidir. Serbest bir piyasanın sosyalist bir ekonomi karşısındaki -sadece iktisadî değil- siyasî tezahürleri o kadar meydanda ki, serbest piyasa düşmanları bugünlerde sıkıntı içindeler.

Evet, birikimi (tasarrufu) olmayan bir anne, zampara patronunun küstahlıklarına çocukları uğruna göğüs germek zorunda kalabilir. Fakat küstahlığın boyutu artarsa, işini her an bırakabilir. Buna mukabil sosyalist bir sistemde memnuniyetsiz bir vatandaşın tek çaresi ülkeyi (tabii izin veriliyorsa) terk etmek veya bir devrim başlatmaktır. Hal böyleyken, hangisinin mağdur olma ihtimali daha yüksek –kapitalist sistemdeki işçinin mi, sosyalist sistemdeki yoldaşın mı? Diğer sistemlerdeki insanları hayırsever addeder iken, kapitalist sistemdeki kudretli insanları şeytan farz etmekle işin kolayına kaçmış olmuyor muyuz?

Kitleler İçin Kitlesele Üretim

Kapitalizme yöneltlen genel bir itiraz, zenginlerin çıkarına hizmet etmek üzere fakirleri sömürdüğüdür. Tarihi olarak bakıldığında, bu tamamen geride kalmıştır. John Ruskin ve Hilaire Belloc gibi düşünürlerce idealize edilen Ortaçağ Avrupasının o eski ve sözümona iyi günlerinde, toplumun büyük çoğunluğu ya kayıtlı oldukları tarlalarda helâk olurcasına çalışıyor veya bir loncanın bezdiren nezareti altındaki bir atölyede el sanatlarıyla uğraşıyordu. Mamafih, üst tabaka aristokratlar ise, lüks malların neredeyse tek alıcısı [konumunda] idiler.

Bir kapitalist diyor ki

Kapitalizm var olmasaydı [bile] namuslu bir hümanistin onu icat etmek için didinmesi lâzımdı. Ondan [kapitalizmden] kurtulmaya, onu yanlış tanıtmaya ve son izlerini yok etmeye çalışan birilerini görürseniz -hareket noktaları ne olursa olsun- bir tekinin bile içinde insan sevgisi bulunmadığından emin olabilirsiniz.

Ayn Rand, Kapitalizm: Bilinmeyen İdeal.

Modern kapitalizmin doğuşundan sonra, durum tamamen değişti. Temayüz eden büyük işadamları, az sayıdaki zengin müşteri-yi bağlamaya çalışmaktansa, henüz güçlenmiş olan çalışan sınıfın ihtiyaçlarını karşılıyorlardı. Her şey bir yana, yüzlerce veya binlerce müşterinizin olmasını planlamıyorsanız, bir fabrika kurmak aptalcadır. Üretimdeki muazzam genişleme, gittikçe daha fazla aileye çocuklarını işgücünden uzak tutma [çalıştırmama] lüksü tanıdı. Kapitalist çağa girerken yaşanan bu "müthiş" dönüşüm esnasında çocuk ölümleri azaldı, hayat beklentisi yükseldi. Kapitalizmin mavi yakalı ortalama bir işçisi, feodal dönemin krallarıyla mukayese edildiğinde akıl almaz derecede zengindi, hâlâ da öyledir. (Elbette kişi başına düşen şato miktarı dışında!)

Dizin

A

Adalet Bakanlığı 184
AFL, Amerikan İşçi Federasyonu
135, 202, 203
AFL-CIO 202, 203
Age of Oil, The 35
Allgood, Clayton 62
Almanya 123, 124, 214
Altın standardı 120, 121
AMA, Amerikan Tabipler Birliği 97,
98
Amazon.com 92
America's Great... 142, 147
Amerikan iç Savaşı 235
Amtrak 163, 166, 167, 168, 173
Anderson, Benjamin M. 139
Antitrust Policy 184, 185
AOL Time Warner 184
apartheid 60
Aracılar 34, 90, 123, 222, 224
Archbold, John 179
Armentano, Dominick 184, 185
Asgari ücret 37
Avusturya İktisat Okulu 119, 131,
132, 142
Ayrımcılık 51, 53, 54

B

Bacon, Robert 61, 62, 63

bankacılık 124, 125, 126, 131
Bastiat, Frédéric 139, 154, 188, 196,
200, 216
Başkalarının Parası 229, 231
Batı Nasıl Zengin Oldu? 25
Beckham, David 40
Belloc, Hilaire 20
Bhagwati, Jagdish 217
bırakınız yapınlar 215
Bilgisayar Endüstrisi 184, 209, 210
Birleşik Devletler Posta Hizmeti
(USPS) 168
Birleşik Maden İşçileri Sendikası
177
Block, Walter 35, 63, 85
BLS, Emek İstatistikleri Dairesi
208, 209, 210, 217
Boettke, Pete 142
Bolşevik devrimi 22
Bradley, Robert L. 85, 235
Brady, Tom 40
Brezilya 70, 123
Bryant, Kobe 40
Bush, George W. 191, 202, 208
Bürokrasi 165
Büyük Buhran 125, 129, 130, 131,
133, 134, 135
Büyük Petrol Şirketleri 27, 28
Büyük Toplum 158

C

Capitalism: The Cure of Racism 64, 72
 Carlin, George 55
 Carter, Stephen L. 64
 CEO 37, 41, 42, 43, 53
 Challenger Felaketi (1986) 150, 152, 153
 Chicago Bulls 39
 Cincinnati Reds 53
 Clancy, Tom 155
 Clarke, Arthur C. 155
 Clinton, Bill 61, 107, 112, 113
 CMI, Clay Matematik Enstitüsü 155, 156
 CNBC 206
 Cochran, John 62
Collectivist Eco... 132
 Consumer Reports 90
 Cook, Samuel 50
 Coolidge, Calvin 134
Cornerstone of Liberty 35
 Cowen, Tyler 217
Creative Destruction 217
 Çernobil 83
 Çevre 17
 Çin 24, 60, 90, 123, 195, 202, 205, 208
 Çocuk işçiliği 44

D

Devlet müdahalesi 125
 Dickens, Charles 43
 DiLorenzo, Thomas 72
 Drabble, Margaret 139
 Dünya Bankası 201, 215, 216
 Dünya Koruma Birliği 75

E

eBay 92
Economic... 25, 72, 127, 132, 209, 217, 231
Economics and the Environment 85

Economics on Trial 147, 148
 Ehrlich, Paul 78, 79
 ek kazanç vergisi 28
 ekonomik büyüme 29, 109
 ekonomik dalgalanmalar 130
Emancipating 72
 emek 39, 47, 59, 60, 61, 62, 68, 71, 132, 201
 Emniyet kemeri kanunları 101
Energy: The... 85
 enflasyon 79, 109, 122, 123, 124, 144, 145, 223
 Engerman, Stanley L. 66
Environmentalism 83
 EPI, İktisat Politikası Enstitüsü 209
Equality, the Third World 217
 Erkek/Kadın ücret farkı 58
 Erkek/Kadın "Ücret Farkı" 58

F

FAA, Federal Havacılık Ajansı 94, 95
 fakirlik 69, 102, 158, 160
 Fason Üretim 203, 205
 FDA, Gıda ve ilaç İdaresi 96, 97
 Federal Reserve (ABD Merkez Bankası) 130, 133, 142
 Federal Reserve Kanunu (1913 tarihli) 133
 Feynman, Richard 150, 151, 152, 153, 162
 Finney, Tremika 103, 104
 fiyatlar 18, 28, 29, 38, 60, 90, 108, 120, 122, 123, 124, 137, 144, 167, 171, 191, 192, 225, 226
 Flynn, John T. 137, 148
 FMLA, Aile ve Tıbbî Paydos Kanunu 61, 62, 63
 Fogel, Robert William 66
 Folsom, Burt 176, 178, 180, 185, 235
 Ford, Henry 76, 185, 188
 Forward piyasası 227
 Freedom in the Workplace 50
Free to Choose 105

Free Trade Under 217
 Friedman, Milton 35, 96, 97, 98, 105,
 122, 123, 127, 131, 188
 Fulmer, Richard W. 85

G

Gallagher, Leo 55
 Galloway, Lowell 50
 Gates, Bill 60, 175, 183, 219
Gazap Üzümleri 128
 görünmez el 24
 Green, William 34, 62
 GSMH, Gayrî Safî Millî Hâsıla 141,
 143, 144
 GSYH, Gayrî Safî Yurtiçi Hâsıla 141,
 142, 144, 145, 158
Guardian 139
 "Güdümlü" ekonomiler 18
 Güney Afrika 60
 Güvenlik 113, 149, 160, 162

H

Hardin, Garrett 77
 hasmane yollarla devralma 229
 Hawking, Stephen 188
 Hayek, Friedrich 25, 35, 131, 132,
 200
Hayvan Çiftliği 57
 Hazlitt, Henry 35, 94, 139, 140
 hıfzıssıhha 69
 Hırsız baronlar 175
 Hitler, Adolf 53, 60, 124
 Hoffer, Eric 24
 Hoffman, Dustin 52
 Hollywood 56
 Hoover, Herbert 63, 129, 133, 134,
 135, 136, 137
 Horner, Christpoher 83
 Huebert, J. H. 91, 105
 Hume, David 192
 Hummel, Jeffrey Rogers 72
 Husock, Howard 99, 105
 Hutt, Willam 50
 hükümet programları 159

Hürriyet Üstüne 105
 Hüseyin, Saddam 30

I

IBM 184
 IMF, Uluslararası Para Fonu 201,
 215, 216
 Irak 29, 30
 Irwin, Douglas A. 147, 148, 217, 235
 İçişleri Bakanlığı 82
 ihracat 18, 191, 204, 208
 İkinci Dünya Savaşı 117
 ilaç onaylama standartları 96
 İmalat sanayiinde kriz 202
 internet 54, 94, 103, 202
 işçi 43, 44, 46, 47, 50, 60, 62, 63,
 88, 129, 130, 138, 193, 203,
 204, 206, 208, 211, 220
 İşçiler 46, 89, 212, 221
 işçi sendikaları 43, 193
 işgücü 20, 52, 62, 192, 204
 İşsizlik 45
 ithalat 18, 187, 190, 203, 204
 itibarî para 120, 121, 122

J

Jacobs, Jane 99, 100, 105
 James, LeBron 40
 Jeter, Derek 40
 Jim Crow kanunları 60
 Johnson, Lydon B. 156, 158
 Jolie, Angelina 55

K

Kaliforniya'da elektrik piyasasının
 serbestleştirilmesi 82, 172
 Kalyon, Basil 35
 Kapitalizm 23, 24, 48, 95, 115, 120,
 130, 137, 175, 177
Kapitalizm: Bilinmeyen İdeal 20
Kapitalizm ve Özgürlük 131
 Katolik Kilisesi 156
 Kennedy, John F. 154
 kırık pencere safsatası 139

Kidman, Nicole 52, 55
 Kira kontrolü 31, 32, 33, 34, 102
 Knox Kalesi (Kentucky) 117
 köle 66, 67, 68, 69, 70, 71, 235
 kölelik 65, 68, 69, 70, 159
 Küba 190
Küresel Kapitalizmi Savunmak 217
 küreselleşme 201, 204, 205, 208,
 210, 212, 215

L

Laissez-faire 18, 21
 Life Savers 191
 Lopez 191
 Lopez, Jenifer 55
 Lynch, Mike 167

M

Maden Bürosu 82
 Manhattan Enstitüsü 99
 Mao Tse-Tung 60
 Marshall, John 177
 Marx, Karl 23
 MasterCard 91
 Maugeri, Leonardo 35
 McAuliffe, Christa 150, 151
 McKinsey Quarterly 203
 Menger, Carl 119
 merkantilizm 194
 merkezî planlama 22
 Meyer, Mary 103, 104, 236
 Michelangelo 156
 Mickelson, Phil 40
 Microsoft 181, 183, 184, 185
 Milletlerin Zenginliği 29, 33, 44, 200
 Mill, John Stuart 105
 Mises, Ludwig von 23, 25, 68, 72,
 127, 131, 147, 165, 173, 235
 Mnatsakanian, Ruben 83
Money Mischief 127
 Moody's 92
 Motorlu Taşıtlar Dairesi 168
 Mukayeseli Üstünlük 193
 Murray, Charles 158

Mutlak üstünlük 194
 mülkiyetçilik 23

N

Nader, Ralph 91
 NASA, Ulusal Havacılık ve Uzay
 Ajansı 149, 150, 151, 152,
 153, 157
 NHTSA, Ulusal Karayolu Trafik
 Güvenliği Dairesi 102, 103
 Nike 183
 Nixon, Richard 31, 121
 Nixon yönetimi 31
 Norveç 18
 NRA, Ulusal Kurtarma Dairesi 137,
 138, 139
 nüfus 32, 39, 67, 69
 Nüfus Bombası 78
 Nürnberg Kanunları 60

O

Olsen, Edgar O. 35
 OPEC, Petrol İhraç Eden Ülkeler
 Teşkilatı 30, 31, 35
 Orwell, George 57
 Örgütlenme Özgürlüğü 56
 özel mülkiyet 18, 23, 168, 234

P

Palmer, Carson 40
 Para 16, 24, 28, 30, 42, 52, 54, 55,
 56, 63, 66, 74, 78, 87, 88, 93,
 95, 96, 107, 109, 110, 111, 112,
 116, 117, 118, 119, 120, 121,
 122, 123, 124, 125, 126, 131,
 132, 134, 139, 142, 144, 145,
 146, 147, 155, 157, 158, 161,
 162, 165, 180, 184, 189, 191,
 195, 197, 198, 199, 206, 213,
 216, 223, 224, 225, 227, 229,
 230, 231
 Parker, Dave 53
 Peltzman, Sam 101
 Peña, Federico 94

Pennington, James 177
 petrol 27, 28, 29, 30, 73, 75, 76, 77,
 78, 80, 82, 123, 180, 235
 Philip Morris 41, 42
 Phillips Eğrisi 144
 piyasayı süpüren seviye 192
 Politically Incorrect, The 83
 Ponzi tablosu 161, 162
 Powell, Jim 148
 Power of Economic Thinking, The 231
 pozitif ayrımcılık 57
Present State of Debate, the 132
 Profesyonel Hava Trafik Kontrolörl-
 eri Örgütü 95

R

Race and Culture 64
 Rand, Ayn 20, 42, 48, 156
Rationale of Central Banking, the 127
 Ray, Dixy Lee 76, 85
 Reagan, Ronald 95, 108, 111, 112,
 150, 157, 160, 208
 Real Lincoln, The 72
 Rector, Robert 159
 Reebok 183
 Reed, Larry 138, 147
 Refah 102, 159
*Reflections of an Affirmative
 Action Baby* 64
 Reflections on the Human Condi-
 tion 24
 rekabet 22, 29, 48, 62, 68, 108, 131,
 166, 171, 176, 178, 182, 211
 reklam 39, 41, 42, 182
 Rent Control 35
 Ricardo, David 188, 193, 212
 Roberts, Paul Craig 208, 209, 212,
 213, 214
 Rockefeller, John 176, 178, 179, 180,
 181
 Rodrik, Dani 215, 216
 Rodriguez, Alex 40
 Rogers Komisyonu 150
 Ronaldinho 40

Roosevelt, Franklin D. 117, 121, 126,
 129, 130, 132, 133, 135, 137,
 138, 139, 148, 162
Roosevelt Myth, The 148
 Rosenberg, Nathan 25
 Rossi, Valentino 40
 Rothbard, Murray 127, 134, 142, 147,
 182
 Roth, Gabriel 173
 Rummel, R. J. 23
 Ruskin, John 20

S

Saatler 52
 Samuelson, Paul 21, 25
 Sandefur, Timothy 35
 Schott, Marge 53
 Schwab, Charles 176, 178
 Selgin, George 125, 127
 Sendikalar 37, 46, 47
 Sendikalaşma 61
 Sharapova, Maria 40
 Shariff, İsmael 204
 Sigorta şirketleri 66, 100
 Simon, Julian 78, 79, 85
 Sivil Haklar Kanunu 160
 Sivil Havacılık Otoritesi 94
 Skousen, Mark 142, 143, 144, 147,
 148, 231
 Smith, Adam 24, 29, 33, 44, 126,
 127, 145, 192, 193, 200
 Smith, Vera 127
 Smoot-Hawley Tarifeler Kanunu
 133
 Soğuk Savaş 22
 Sorenstam, Annika 40
 Sosyal Güvenlik 113, 149, 160, 162
 Sosyalizm 24
 Sovyet ekonomisi 21
 Sovyetler Birliği 23, 83
 Sowell, Thomas 58, 63, 64, 72, 159,
 162
 Spekülatörler 223, 226
 Standart Oil 178, 179, 180

State against Blacks, the 64, 72
Street Smart 173
Strike, the 50
su-elmas paradoksu 38
Sunset Limited 167
Şikago Üniversitesi 101

T

Tek Derste İktisat 35, 94, 140
tekeller 50, 98, 171, 175, 177
Thornton, Mark 66, 67
Ticaret Bakanlığı (ABD) 134
Tootsie 52
toplu taşıma 31
Trashing the Planet 85
Triangle Shirtwaist Şirketi 89
Truman, Henry 187
Trump, Donald 207
Tüketiciler 90
Türev menkul kıymetler 228

U

Ultimate, the 85
Uluslararası İşçi Bülteni 95
Uluslararası ticaret 196
Uluslararası Yatırım Teşkilatı 204
Underwriters Laboratuvarları 90, 92
Upshaw, William 62
Uzayın keşfi 151
ücret 17, 35, 37, 42, 43, 45, 46, 47,
48, 49, 51, 53, 58, 61, 62, 67,
71, 78, 82, 89, 124, 135, 136,
138, 141, 206, 235
Üçüncü Dünya 208

V

Vadeli işlemler 226
ValuJet kazası 94, 95
Vanderbilt, Cornelius 176, 177, 180
Vedder, Richard 50
Vergi 107, 110, 111, 156

W

Wahl, Jenny 67
Wal-Mart 90, 168
Walton, Sam 175
What Do You Care 162
What Has Government 127
White, Larry 125, 127
Why Globalisation Works 217
Wie, Michelle 40
Williams, Serena 40
Williams, Venus 40
Williams, Walter 72
Wolf, Martin 217
Woods, Tiger 40
Woolf, Virginia 52

Y

---

yatırım 23, 41, 43, 47, 108, 143, 155,
161, 162, 181, 198, 199, 207,
219, 222, 230
Yazılım endüstrisi 209
Yeni Düzen 130, 137, 138, 139, 160
Yüksek Mahkeme 176, 177